

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 " . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 22.

V Mariboru 28. maja 1868.

Tečaj II.

Svečanost pokladanja temeljnega kamena českemu gledališču v Pragi.

Više ko jedno leto so se že pripravljale vse mogoče stvari za veliko preslavno narodno svečanost, ktera se je obhajala 16. t. m. v zlati Pragi. Iz dvanajstih različnih imenitih českih gor in bregov so se pripeljali z veliko svečanostjo in z lepimi vencami okičeni kameni v Prago, ki so se položili za temelj prvemu českemu gledališču, in po pravici zato veliki česki narod imenuje kamen, ki se je položil jegovemu prvemu gledališču, tudi temeljni kamen nove dobe svoje zgodovine. — Česki narod, ki je nekdanj slovel po velikih junaških činih svojih možev in junaštvu svojih žen; česki narod, ki je prehodnik vsem evropskim narodom v časnem spoznanju prave resnice je 16. t. m. obhajal svečanost, kakoršne še stostolpa Praga ni videla dozdej in kakoršne morebiti tudi tako hitro videla ne bode; svečanost, ki je v celoti prekosila vse in ki je bila v posameznih delih neizrekljivo sijajna in zlahna, vredno velikega naroda, ki spozna svojo vrednost in se v tem spoznanju bori za naj boljše, naj zlahnejšo stvar, za svobodo.

Ko je napočil 16. t. m. mladi dan se je že začela v Pragi delavnost; vse hiše so čez noč dobile praznične obleke in zdelo se je, ko da bi bil došel po noči kak čarovnik, ki je iz navadnih napravl prečudne stvari. — Se ve, da so se med prelepo okinčanimi nahajale tudi slabo okinčane hiše, kakor priče, da se tudi v Pragi nahajajo ljudje, ki se te svečanosti ne vesele.

Iz vseh okolic je začela vreti skozi vrata neizmerna množina ljudi, med tem, ko so posamezne banderije, društva in skupščine šle s veselo godbo ven iz mesta na občno zbirališče, t. j. na invalidov trg. — V mestu je skrbel vsak po mogočnosti, da dobi priličen prostorček, iz kterega bo mogel gledati slavni prehod. Ni trajalo dolgo, in že so bila okna onih hiš, mimo kterih je prehod šel, z ljudmi celo napolnjena. Na vsakem prostorčku, iz kterega je bilo kaj videti, so stali nagnečeni ljudje, pred hišami in na drugih priličnih mestih, so stali odri, ki so se v kratkem s ljudmi napolnili; celo lestvice so bile po hišah nastavljene, na kterih stoje so ljudje pričakovali mimoidočega prehoda, tudi na stranah ni manjkalo gledavcev.

Obnašanje ljudstva pri tem velikem shodu je bilo vse hvale vredno, kar se naj bolj vidi iz tega, da, čeravno je bilo skupčeno na malem prostoru više 250.000 ljudi se vendar ni pripetila nobena naj manjša nesreča, tudi ni bilo prevelike gnječe, po kteri bi se moglo kaj takega zgoditi; mirno in ponosno se je obnašalo občinstvo in je vse rado storilo, kar se mu je povedalo, ker je bilo popolnoma navdušeno od sijajne in prevažne svečanosti.

Slavni prehod je bil naj bolj veličanski del cele velike svečanosti, bil je vredjen tako dobro, da se boljše vrediti ni mogel, in lepota jegovih posameznih delov je bila tako sijajna da se popisati ne da.

Da je bila ta narodna velika svečanost res važna za vse Slovane, se še iz tega lahko vidi, da so se nje vdeležila nebrojna društva in skupščine iz vseh krajev Česke in Moravske; iz tega da so došle mnoge deputacije iz vseh dežel v kterih se slovanski govori. Glasi prevažne te svečanosti pa veselo odmevajo po celem slovanskem svetu. Kako je ta slavni prevod vse živo ganol, se povedati celo ne more. Če vendar hočeš imeti mali zapopade kaj njem, si moraš misliti, da vi-

diš, kako više 60.000 ljudi v naj lepši prazniški obleki neizmerno navdušenih redoma po prelepo okinčenih ulicah in trgih gre, med kterimi se vidi više 200 sto lepih bander, iz med kterih se čuje mnogo lepe narodne godbe in iz kterih ust donijo lepi slovanski pozdravi, kterim spet odgovarja više tisoč grl navdušenih gledavcev.

Prevod je trajal blizo dve uri, čeravno so prvi precej hitro šli; poleg paviljona je tamo bivajočemu Palackemu od vsakega oddelka zadonela gromovita: „Slava“, znamenje, da je ljudstvo res želelo, da ga pri tej narodni svečanosti on zastopa. (Dalje prihodnjič).

Napitnica slovenskega zastopnika pri česki slavnosti g. dr. Vošnjaka.

Gospoda! Naj srčnejši pozdrav sem ti prinesel, mili na rod česki, od tvojih južnih bratov Slovencev. Nas dele gore in doline in prebivalci tujega naroda, ki se je v nesrečni dobi vrinol med južne in severno-zapadne Slovane; toda zato nas vodi jednako mišljenje, isti namen in solidarnost naših zajmov.

Mi se bojimo za svojo bitnost, za svoj narodni život. Slovenci in Čehi smo obdani od treh strani od ptujih, nam neprijateljskih narodov, samo na jedni strani smo v dotiki s slovanskimi brati. Vi Čehi ste v tem boju že slavno zmagali in dokazali svetu, da ste a da hočete živeti; celi vaš narod je potitično izobražen, oživiljen in kedarkoli ga bodo klicali jegovi voditelji, bode gotovo žrtvoval na oltar domovine ne le svoje premoženje, ampak tudi svojo kri in voditelji vašega naroda so jednako razumni, kakor jihovi čini dosledni. Mi Slovenci pa nimamo historičnega prava, mi nimamo korone slovenske; pri vsem tem pa ni naše pravo manj opravičeno, naše pravo je pravno, narodno. Po tem pravu mora se rešiti narodnost naša. Naša preteklost je tužna in žalostna, polna nepretrganega bojevanja in trpljenja. Okoli nas prebivajoči narodi so nam odtrgali kos za kosom. Med tem ko smo mi branili Evropo napadov krvoločnih Turkov, v miru so si naši zapadni sosedje opomagovali in napredovali do omike in blagostanja. Naš narod je umiral od dne do dne, in že so nam kopali Nemci veliki grob, da bi nas v njem zagrebli, kakor so to že naredili nekterim drugim kolenom slovanskim. Okoli izkopanega groba so se veselili tudi naši sosedje Italijani in Magyari; ali zmotili so se. Mrtvaško zvonjenje nam namenjeno vzbudilo nas je iz spanja in sklicalo k novemu življenju. Spoznali smo, da smo Slovenci, da smo betva velike lipe slovenske in da je naša sveta dolžnost ohraniti Slovanom od severa vhod do Jadranskega morja, po kterem roke stegujejo 3 ptuji narodi. Kako pa bi zamogli sami bojevati to nejednako borbo, ko bi nas ne krepila misel, da za nami stoje milijoni naših bratov, v kterih se od dne do dne živeje budi duh slovanske vzajemnosti, premagovaje stare predrazsodke. Vsi, naj govorimo kterokoli slovansko narrečje, spoznali smo se kakor sorodni bratje in čutimo, da smo sinovi jedne matere Slave. Kteri izmed slovanskih narodov pa je povzdignol prvi mogočni glas in rekel prvi: „Mi vsi smo Slovani, vsi imamo skupne zajme toraj delajmo zajedno in skupno; kakor je tudi naše početje veličastno, moramo konečno vendar zmagati. Ali niso bili to sinovi onega naroda, čegar slavni dan danes slavimo? Ali niso bili to Dobrovski, Hanka, Čelakovski, Šafarik, Kolar in cela se-

dajna česka inteligencija? Česki narod je kakor Mojzes vdaril v trdo skalo in iz skale je provrel čisti vir bratovske ljubezni in vzajemnosti, ki raste in se širi k naši radosti a na strah neprijateljev naših.

Prvemu vojniku slovanske ideje, česko-slovanskemu narodu in jegovim slavnim voditeljem: Slava in Živio!

„Slov. narod.“

Tiskova pravda „Slov. Gosp.“ Konečna razprava kazenska pri c. kr. okrož- nej sodnji Celjskej.

(Dalje.)

Državni pravdnik. Dalje se mi je očitavalo, da sem prestavil „imenovan sogenannt“, čeravno ni pisano „tako imenovan“, vendar to pomenja. Tu stoji: „v naši državi, imenovani pravnoustavni“, pravilno bi se reklo „v naši državi pravnoustavni“, zakaj nek „imenovani“? Če se tedaj „imenovan“ postavi, se more po mojih mislih in po vsej pravilnosti le prestaviti z „sogenannt“. Da tam, ko se državni poslanci z mutastimi psi primerjavajo, edinobroj „mutastega psa“ stoji, se mi tudi malo pomenljivo zdi; kajti če se enemu ali več psom pripodablja, je vse eno. Sploh pa sem tega stavka le omenil, da politično mnenje pisateljevo enkrat razjasnim. Iz tega političnega mnenja iz teh besedi namreč sledi, da ta ni prijatelj ustave, ki z državnimi poslanci tako govori. Tudi se je ugovarjalo, da sem besedo „mogočnost“ prestavil z „Gewalt“. Še na misel bi mi ne bilo prišlo, to besedo tako tolmačiti; če se govori o „Gewalt, Unterdrücken“, ne izvira ta pomen iz „mogočnosti“, temoč iz zapopadka vsega sestavka, in že v začetku tožbe sem rekel, da se opiram na ves sestavek. Tudi se povdarja, da treba mnogobrojne brate zediniti in se tako rešiti tujega tlačenja „skupno delajoči“, tedaj zediniti vse brate in ti štejejo 85 milijonov. Že iz teh besedi se razvidi, da se misli tukaj na silno stiskanje. Še jasneje pa se to vidi iz dveh prilik. Sin je namreč poddeval po očetu bogato posestvo, katero mu lakomni sosedje začenjajo kos za kosom trgati; ali bode gospodar v tem primeru roke križemo držal? Nikakor, ampak braniti mora in branil bode z vsemi močmi. Ali, če nekemu poskusijo odrezovati ud za udom, kaj bo storil? Branil se bode na življenje in smrt. To so izreki, ki značijo borenje in napenjanje na vso moč. Tudi besede „naj dobro pazi vlada“ nisem toliko povdarjal, da si po mojej misli niso drugega kakor žuganje; omenil sem jih le, ker se ravno poprej bere, da seto „z dovoljenjem vlade („mit Genehmigung der Regierung“) godi, naj tedaj pazi, da se krivimi, nepravičnimi in nepoštenimi stopinjami, ki jih je vlada do zdaj storila, smrtno ne zaskali za obstanek Avstrije, — Avstrija uselne brez morja. Kar je gospod vrednik s svojim zagovorom rekel, je sicer prav resnično, da je namreč adrijansko morje za Avstrijo zelo važno; zavoljo tega ni treba svariti, to vidi vsak in gotovo tudi prav dobro ve vlada, da brez tega morja biti ne more. To-liko o očitaju krive prestave. Vrh tega je še gospod vrednik rekel, da bi, če bi se tožba bila pisala slovenski in bi slovenskega popolnoma zmožni pravdosrednik o tem bil sodil, v tem sestavku nič kaznjivega ne bil najti mogel. Tej želji se bode toliko ustreglo, da je slavna sodnja izbrala može, ki so slovenskega jezika popolnoma večji in ki še le zdaj o tej stvari sodili bodejo. Po tem takem se moj konečni predlog ne more glasiti drugače, nego: I. predlagam, naj se razsodi, da ima zapopadek tega obkrivljenega sestavka v sebi dejanje pregreškov po §§. 300 in 302 kaz. zak. II. naj se razsodi, da se prepoved razglasi, ta 2. list „Slovenskega Gospodarja“ dne 9. prosinca 1868, v katerem je natisen taj sestavek, naprej razširjati. III. naj se dolžna spoznata tako g. dr. Prelog kot vrednik, kakor g. Janžič kot tiskar in sicer obeh pregreškov. IV. naj se izreče, da je kavejja zapadla. Kazen, ki se ima v tem slučaju po izmeri §. 302 kaz. zak. odločiti, je: hud zapor od 3 do 6 mesecev. Predlagam tedaj, ker sta oba obtoženca bila do zdaj neomadeževana in oziraje se na nje rodbinske razmere, naj se g. dr. Prelog obsodi na 6 tednov, g. tiskar Janžič pa na 4 tedne v hud zapor; tudi naj se izreče, da je 100 gld. kavejje zapadlo. Dalje še predlagam, naj se sodnjiški stroški, ako bi jih kaj bilo, povrnejo in konečno, naj se razsodba razglasi v „Centralpolizeiblätter“ in v „Slov. Gospod.“. Ako bi se pa obtoženca teh pregreškov ne spoznala kriva za ta slučaj, kterega si pa ne morem misliti, in sicer pridržec si pravico pritožbe,

predlagam, naj se vsaj g. dr. Prelog zaradi prestopka zane-marjenja dolžne pazljivosti in skrbi po §§. 32 in 33 tisk. zak. krivega spozna ter obsodi, da plača 50 gld. globe in zgubi kavejje, kakor sem že rekel, 100 gld. po §§. 35 in 36 tisk. zak.

Prvosednik (K obtoženima). Ker sta zdaj državnega odvetnika govor čula, imata še kaj ugovarjati? (Oba pre-pustita to stvar svojemu pravdosredniku g. dr. Srncu.)

(Dalje prihodnjič.)

Stanko Vrazova literarna zapuščina.

Poroča F. Kočevcar.

(Dalje.)

Iz pisave nekih pesem se vidi, da jih je težka in neukretna kmetovska roka spisala. Naj bolj so izcerpljene narodne pesmi na Koroškem, kakor sem že omenil v Ziljski in Rožji dolini; na Štajarskem v Frauhajmski okolici in na malem Štajerju; na Krajskem pa v Ribniškem in Metliškem okraju. Naj manje so pa izcerpljeni na Koroškem, Pliberška in Velikovska okolica, na Štajarskem Šoštajnski in Planinski okraj (Gajrah), na Krajskem zasavske strani, na Goriškem gornja soška dolina. Domorodeci, ki ste v teh pokrajinah, podvizajte se ter poberite narodno blago, da po nemarnosti konec ne vzemete. Posebno bi se pa do naših duhovnih, in do naših dijakov obrnel, naj se lotijo nabiranja narodnega blaga. Jaz bi djal, da je ni slovenske hiše, v kateri se ne bi vsaj ena narodna pesem znala; da je ni slovenske hiše, v kateri se ne bi vsaj ena pripoved vedela; da je ni slovenske hiše, v kateri se ne bi na en al drug dan v letu kakšna vraža vganjala itd. Pa naši nabiralci naj se ne drže le mladih deklet, ki celi božji dan popevajo in vriskajo; St. V. pravi, da je naj lepših pesem od starih bab si zapisal. Če zdaj ne bomo pobrali, kar je še v narodu, za kakih 30—40 let javajlne bomo imeli več kaj pobirati. Tedaj na noge, kdor med narodom živi! Narodne pripovedke, niso veliko manje važnosti od narodnih pesem. Gotovo je še pred kakimi dve, tri sto leti marsiktera pripoved kot pesem živela, ki je pa pozneje svojo metrično obliko v prozajično razvezala. In v ustih našega naroda ima še marsiktera pripoved dosta metričnega na sebi, posebno v oprasanjih in odgovorih, kar očito na njeno prvobitno pesemsko obliko kaže.

Mnogim pesmam so tudi napevi pridodani, kar se ne more dosta hvaliti. Le škoda da so ti napevi le pri liričnih pesmih zapisani. Zanimivo bi bilo vedeti, kako so se naše junaške in sploh epične pesmi popevale. Morebiti bi se še dal kje kak tak napev vloviti. Kar se mene tiče, jaz se ne spominjam, da bi bil kje in kdaj čul bil slovensko junaško narodno pesem peti. Pri pesmih, ktere je Caf zapisal in pri Prekmurskih je navadno tudi ime dotične pevkinje zapisano. Prekmurske so večidel od slovenskih Luteranek šopronske, saladske in železne županije spisane bile. Pri nekterih pesmih našel sem zapisano ime Auersperg, kar ima brz ko ne ta pomen, da so dotične pesmi bile po njem na nemški jezik prevedene. Že se je mislilo, da so se original Auerspergovih prevodov pozglubili in pozabili bili, nate, tu kaj so!

Neke pesmi, ki so se mi po svojem sadržaju zelo star videle, sem si prepisal, ter jih kanem v Glasniku priobčiti.

Tooliko kar se narodnega rokopišnega blaga tiče, drugo krat bom poročal o umetnem blagu.

V Zagrebu dne 7. maja 1868.

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

(Dalje.)

Del IV.

8. To nam kaže, da je skrb in briga trgovčeva kako celega občinstva ena in ista. Veliki trgovec ne more inač obogateti, kakor da pošilja na tuje, kar je doma po naj niž ceni lahko dobiti, kar se naj manj doma rabi, in dovaža domu, kar je doma naj dražje, kar se naj bolj potrebuje. Štacunar se ne vbogati, če ne kupi blaga kar mogoče p nizki ceni, da ga potem kolikor more tudi po nizki ceni prodava: ako pa hoče draže od njegovih sosedov, nikdo k njem kupovat na pride. Vidimo iz tega, da kedar trgovci pošten poslujejo, vbogatijo in opremožijo se le na ta način, da ce

lemu društvu, v katerem živijo, resnično dobroto in veliko korist delajo.

9. Na pameti pa nam ima vedno biti, da kedar koli kaj zamenjujemo, delo zamenjujemo; kar se mora brez dela pripravljati se tudi brez dela, brez odškodovavne veljave oddaja; kar se načini z delom enega leta, se ne zameni z drugim, ki velja samo polletnega truda. Zato da v obče rečemo: kedar en izdelek ali stvar več velja kakor druga, to zato, ker se je z večim ali bolj umnim delom pripravila. Pri tem imamo še na založeno delo pomisliti; delo pa se more založiti v kakšne mašine ali nastroje in druge priprave, ki kakor smo že omenili, delo bolj plodno delajo. Zato n. p. ko si je kdo dal načiniti kakšen mlin ali žago, treba mu je potem z mlenjem si dati naplačati v pravi razmeri delo, z katerim so se te naprave načinile, ali kateri krojač si mašino za šivanje kupi, in ako ga 50 gld. ali 100 gld. stoji, založil je v njo dela za 50 gld. ali 100 gld. katero se mu potem z drugim bolj plodnim delom naplačati ima. Zato so mašine, vsakoršni nepremakljiv ali stalen kapital, železnice kanali itd. založeno delo.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Jame in jezi po vinogradih.

Letos so po večih vinogradih, kder je o kopi premokra zemlja bila, samo grude z motikami preobračali, jih nič ne zdrobili, in ne poravnali, češ, da se posušijo in zrak med grudami globokeje v zemljo pride. Tako sem videl nekatere radgonske vinograde okopane. Dobro, kder se ni dalo boljše storiti, posebno če so saj grude spreobnoli in jih ne, kakor večidel raztreseni kopači delajo, le na pol po koncu postavljali da je vinograd na pol zelen videti; — toda pri drugi kopi gre to delo bolj dosledno in na tanjko opraviti, ter paziti, da še se večja škoda ne naredi s polomastenjem mladik, ki nam obetajo spet veseli pridelek; sicer pa trta ali trs vsako leto svojo dolžnost stori, naj je le dostojno obdelana in zračne pomoči ima.

V obče taka kop nič ne velja, ker se trs jako slabo očedi raznih koreninic in slabo okaplje, ker površnje zemlje stravnino pristrizene ne dobi, ki mu naj več moči v odrastek daje; le z vodo se zalije, kadar kaka ploha pride, katerih je v tih dnevih več ko preveč bilo.

Po takih goricah sicer voda ne odnese obilno zemlje v doline, kakor se to na peščenem svetu godi, in kder je nov vinograd in zemlja rahla; tam je grozno gledati, kako je vzorano po vinogradu! — Ker pa plohe niso vsako leto, tudi take kopi ne gre priporočati.

Nektere grabice se tudi vidijo jako vzdignene na spodnjih krajih, kamor sčasoma voda zemlje nanosi, pa tudi kopači še s tem pripomorejo, da vselej do 2 črevlja niže zemljo z motikami mečejo, in tako prave kratke strmice postanejo. Vincar vidi v tem zaslužek, da bo spet zemljo k sepu ali sicer v grabice nosil, kar pri njem veliko pomeni, vlastnik pa trpi brez potrebe na mošnji, ako hoče dostojno grabice napeti, to je, kder so nižje ali vpadene, da jih napolni. Zakaj znano je, da se zemlje veliko nesti ne more, ker je težka, kar pa je po zimi zmrznene nosijo, ni vredno da si obuvata trgajo, ker je otajene skoraj komaj videti, tako je je malo, in vendar se je dolgo nosila. Pri vsem tem pa je težaku sploh vse jedno ali znosi zemlje dosti ali malo, dela dobro ali slabo, da le dan mine, in on dnino potegne; in takih kukavie in slabih Minek je žalibože le preveč na tem grešnem svetu. — Tu je svetovati, da kopači spodnjo zemljo takih vzdignjenih grabic za 2 črevlja proti bregu mečejo, in ker je ta prst naj boljša, jo k trsom spravljajo, kadar do tje pridejo, kamor so jo pometali; se ve, da morajo kopači oči s seboj imeti, in ž njimi ne samo v ročko gledati, temuč tudi na svoje delo, da prsti na trse ne lučajo ampak v dnike naprej. To velja le od spodnjih grabic a ne od zgornjih, kder je za hrbtom sep. Tu se lahko s tako prstjo sep nasiplje in je ni treba od indot nositi, če kopači niso preveč sepov razsuli in sepnih trsov zemlje oprostili. Tudi se svobodno globokoje mejice ali žlaki iztrebijo, ker se tako spet skozi leto s prstjo napolnijo ali saj vzdignejo po deževju.

Še več. Ker je že govor o nasipovanju sepov, naj še se to pristavi: Neki sepi so preveč napeti, vampasti, da se kedaj komaj hoditi more, in ki se večkrat sami odleščijo in posipljejo, a zemljo pa težko in drago od indot vinorejec

spravlja. — Kder je tako, naj se sep poteše, kakor je treba, in trte na sepu osipljejo s to prstjo, ki je prav dobra. Tako bo sep nadelan, mejice in poti pa priličneje. Da bo trava hitreje v zrastle, se naj senenega droba, ali deteljnega semena, ali pa samo pepela potrosi. Vse to je cenejše delo, kakor zemljo nositi dati; zadosti kder biti mora. Vincar sicer pisano gleda, ker drugi tako ne delajo, naj bolj pa zato, da ne bo za čico ali praseta brž kaj kositi; vendar naj se tolaži s tem: da si ja z delom, ko je sep nasipoval, tudi nekaj novcev prislužil, in če je potesani sep z pepelom potrosil, ob kratkem mu ozelenel bo.

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Ljutomera. Naša čitalnica bo naredila v svojih prostorijah pri J. Kornpihlu v nedeljo 7. junija zabavo, k kateri se vsi člani s tem uljudno vabijo, ker povabila na posamezne člane se ne bodo razpošiljala. — Program: 1. Igra „Filozof“. — 2. Petje čitalniškega pevskega zbora. — 3. Igra „Ultra“. — 4. Ples. — Začetek ob 8mih zvečer. Nečlani plačajo vstopnine za 1. prostor 60 za 2. prostor 40 krajcarjev. Odbor.

Velika nedelja, 25. maja 1868. Od mnogih krajev je slišati neugodnih reči, n. pr. kako je po nekterih povodenj, mnogo kvara napravila, in po drugih, da je že tako zgodaj toča ves up vničila, — in mnogo drugega; kar se vendar tiče naše okolice, še se zdaj vse v lepem upanju nahaja, čeravno je na zimski setvi v otaljeni zemlji celi četrť leta večidel na tri črevlje debel sneg ležal, in skorej ni bilo upati, semena nazaj; se vendar nadjamo srednje ali, skorej bi rekel, precej obilne žetve. — Koruza, ktera navadno le čez deset ali dvanajst dnevov izhaja, je letos že večidel pred tednom iz zemlje prilukala; gotovo dobro znamenje! — Sadja se nam razun hrušek, obilno kaže, naj več sadu kažejo jabolani. Tudi travniki nam lepo zelenijo in cveto, ter naši živinici obilno hasnovite klaje obetjajo. — Posebno pa nam srce radosti kipi, tako nam naša zlahтна trta v obilnosti svoj blagostni sad obeta. Vse še je vendar v božjih rokah!

Upamo vendar, da taisti, kateri je do zdaj svojo očetovo roko nad nami držal, nam tudi v prihodnje svojega blagoslova odtegnol ne bode. —

V Hardeku pri Ormužu namenjena narodna veselica, bode kakor sem iz gotovega vira zvedel — še le meseca Julija.

Središčani so napravili v gostilnici na kolodvoru živahno veselico, pri kateri se je vdeležil ljutomerski pevski zbor, in obilno gostov iz raznih krajev, — Namenjena je tamkaj „Velika beseda“ v spominj našega slavnega Modrinjaka še pred jesenjo. —

To je lepo!

Velikonečeljski.

Politični ogled.

Iz državnega zbora. Zbornica poslancev se zdaj posvetuje o državnem proračunu za leto tekoče. V I. pogl. se je brez vsakega besedovanja dovolilo za naj viši cesarski dvor 3.420.000 gld., v II. pogl. za državni zbor in sicer za gospodsko zbornico 27.548 gld. za zbornico poslancev 393.130 gld. in za državnega dolga protipazno komisijo 7.183 gld., v III. pogl. za državno svetovalstvo 52.000 gld. in IV. pogl. za ministersko svetovalstvo 90.358 gld. vse po odborovem nasvetu. Pri V. pogl. tirja Zybliekiewicz veči znesek za Galicijo, ker je tam dozdaž vlada za cestne in vodne stavbe manj storila, kakor p. v. dolj. Avst. V tem poglavju se je dovolilo za ministerstvo notrajnih zadev po odboru nasvetovanih 16.137.992 gld. Od teh dojde za osrednje vodstvo 375.200 gld. državni zakonski list 27.400 gld., geologični drž. zavod 40.697 gld., politično opravo 7.839.700 gld. pripomoček zavodom najdenčkov 395.075 gld., stavbinske urade 356.600 gld., delanje cest 5.235.827 gld., vodne gradbe 1.405.618 gld. nove stavbe 50.000 gld., stroški uradnih listov 283.875 gld., zboljšanje vravnosti v Dalmaciji 20.000 gld. in v pomoč proti pomankanju v Istriji in Dalmaciji 45.000 gld. v V. in VI. pogl. se je dovolilo ministerstvu deželne brame in javne varnosti 482.000 gld., za vojaško policijsko stražo 1.552.387 gld. Pri VII. pogl. (ministerstvo bogoslovja in poduka) zahtevajo naj se odpravi postava o ravnopravnosti

jezika na Českem in naj se napravi Čehom posebno vseučilišče. — Hasnerjevemu ministerstvu se dovoli 4,960.269 gld. in sicer za bogoslužne namene 1,779.166 gld., uk 2,990.837 gld. — Kneževič zahteva 2 gimnazija slovanska v Istriji, dr. Pajar laško vseučilišče. Minister Hasner hoče vstreči taki Lahom. — (Dalje prihodnjic.)

Delegacije se sopet snidejo meseca septembra na Dunaju. —

25. t. m. je cesar potrdil novo zakonsko, šolsko in medversko postavo.

Od dežel, ki so zastopane v državnem zboru hoče vlada imeti 56.548 novakov (rekrutov).

V Pulji se noč in dan ob nedeljah in praznikih dela na brodojvu. Vse brodojve se ima prirediti, da bode pripravljeno za vsak slučaj.

V Peštu se vse pripravlja za narodno deželno brambo. Izdelani so že predpisi o vežbanju večih vojnih vajah in o vojaški obleki. Brambovci bodo nosili narodne kokarde.

V italijanskem parlamentu so tudi denarni razgovori na dnevnem redu, tudi tamo se posvetujejo kako bi se denarne in dačne razmere zboljšale in se kaj pribrnilo.

V Rim je pre prišlo precej francoskih vojakov, morebiti samo zato, da namestijo one, ki so na odpustu.

Angležem diši Kandija, ki bi jim bolj služila kakor Malta. Če ne drugega, vsaj to bi radi zabranili, da bi Kandijoti ne sprejeli ruske pomoči.

V Bosni pričenjajo večidel mahomedanski veliki posestniki ljudsko gibanje. Vpirajo se proti povišanju davka in tirjajo naj se odpravijo uradniki, ki ljudstvo odirajo.

Turški cesar je pustil v Parizu napraviti in potem v turško prestaviti jako svobodno misel in prestolni govor, kar pa je svobode obetal, ostalo bode kakor do zdaj in drugodi le samo pri obljubah.

V Meksiki je upor spet zatret in Juarez še je zmirom se predsednik republike.

Novičar.

Iz Ljubljane se je „Slov. Narodu“ pisalo da je tamošno deželno predsedništvo izreklo „Gut Heil-u“ t. j. nemšk. turnarjem hvalo za to, da so se pri zadnji prigodbi pri Mengšu „taktvoll“ obnašali. Res prav čudno!

24. t. m. je na Dunaju vmrl dobro znani dr. Mühlfeld, oče novih vernih postav; tedaj jeden den prej, ko so se porodili njegovi otroki.

Mestno namestništvo v Pesti je vsem učiteljem mestnih ljudskih šol plačilo povikšalo. Vsak prvi učitelj bode imel 1215 gld., vsak izgledni učitelj 700 gld. in vsak podučitelj 500 gld. letnega plačila, katero pa se bo vsakih 5 let množilo za 50. gld. Mestna blagajnica ima zavoljo tega zdaj 12.800 gld. več izdavnjav. Taka naredba bolj spodbuja učitelje, kakor pričkanje o šolskih zadevah.

Iz Zagreba so došli glasi, da se bližajo velike roparske trume iz Somogyske velike županije Hrvaški in posebno Varaždinski veliki županiji in da je tedaj potrebno velike previdnosti.

Vsled lanske „Sokolove“ homatije je že po končani „Sokolovi“ pravdi imela tudi biti preiskava soper župana g. dr. Costa. Radostni čujemo iz gotovega vira, da ste Ljubljanska c. k. deželna sodnija in viša sodnijav Gradcu soglasno sklenole, da ni nikakoršnega vzroka, soper njega preiskavo začeti. Tako je tedaj skoro čez leto pravičen konec tej stvari, o kateri so dunajska „Pressa“, graška „Tagespošta“, trsaška „Triesterica“ in ljubezniva „Laibaherica“ na kupe papirja napisale!

Dunajski časniki so prinesli čudno novico, da je ministerstvo prepovedalo na mestniku českemu dopuščati z naprej ljudske zборе pod milim nebom.

Med kuretnino zlasti med kokošmi in gosmi v nekterih zahodnih krajih naše dežele (v Krajski), tako huda kuga razsaja, da v nekterih vasih že ni ne ene kokoši in ne ene gosi več.

Od zanesljive strani se trdi, da postane Klapka minister deželne brambe.

Nadškof Haynald se je podal v zadevah konkordata v Rim. Iz Rima se piše, da je bila tam zaupna oseba iz Dunaja, ki je vedela povedati, da sedajno vladanje niti cesarju

niti višim stanovom ni po volji, in tedaj tudi ne more dolgo trajati.

Na Dunaju je pred kratkim vmrl neki človek, ki se je okužil od smrkovega konja in sicer v malo dneh, če ravno so mu rano, kamor mu je pal ta strup, brž izžgali.

20. t. m. je bil smrtni dan hrvaškega viteza in bana Jelačića. Navadno je ta dan bilo petje in baklanje pri njegovem spomniku v Zagrebu; to je vendar letos bilo prepovedano. Hrvati nesmejo več na smrtni dan svojega viteza, kateremu se ima Avstrija toliko zahvaliti, kazati svojega spoštovanja.

O poslednji pravdi soper Johnsona so dobili starešine ne podpisana pisma, da bodo pomorjeni, če bivšega presidenta Johnsona ne obsodijo, in obsodili so ga neki s navadno večino, čeravno postava tirja tri večine glasov.

Iz Levova se piše, da je 13. t. m. v Bralykamiji pogorelo 77 hiš; v Chorostkovy 17. t. m. 108 hiš in v Segatyni 19. t. m. više od sto hiš. Vzroki požara se ne vedo.

V novejših časih gre mnogo Avstrijske posebno Ogerske moke v Pariz.

Vitez Gutman stal je krajski kmetijski družbi poslal semena neke nove murve, ktera se imenuje murva cedrona (Morus Cedrona), ktera navadno belo murvo v tem prekosi, da mnogo hitreje raste in sicer tako, da v kratkih letih je lepo drevo gotovo, sicer pa daje ta murva tudi več listja in listje je bolj redvno in zdravo, kakor ono bele murve; te murve tudi ni treba cepiti. Naj boljše sememurve cedrone se dobiva pri g. L. Villain-u vrtnemu direktorju (Vila Melzo v Bellagiji ob jezeru Lago di Como) po 12 frankov kilogram. Mnogo tega semena se je že letos razposlalo po Kranjski.

C. k. koraško deželno poglavarstvo je ukazalo sledečo zlo ostro zapoved zaradi hroščev ali pomladanskih kebrov: Vsak župan ima pravico za čas, kadar hrošči letajo enega delavca ali pa namesto njega dva 8 do 12 let stara otroka od vsakega posestnika zahtevati, ki od 5. do 9. ure zjutraj morajo krošče loviti. Župan, ki tega ne stori, plača 10 do 20 gld. kazni. C. k. okrajnim gosposkam pa je ukazano, da čujejo nad spolnovanjem te postave.

Za Slomšekov spominek

je daroval zbor duhov. mladeži v Zagrebu 10 gld. 60 kr. Vranko Štefan župnik v Seelandu v Koroški 10 gld.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varažd.		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	20	5	70	6	20	5	50
Rži	2	80	3	75	4	20	3	80
Ječmena	3	10	3	20	3	80	—	—
Ovsa	1	70	2	—	2	20	—	—
Turšice (kuruze) vagan	3	10	3	35	3	30	3	20
Ajde	3	—	3	5	3	50	2	80
Prosa	3	—	3	—	3	20	2	—
Krompirja	1	60	1	15	1	20	1	—
Govedine funt	—	22	—	24	—	24	—	25
Teletine	—	22	—	26	—	22	—	24
Svinjetine črstve funt	—	28	—	26	—	24	—	25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	11	—	—	—	8	—	10	—
„ 18" „ „ „	—	—	5	40	—	—	—	—
„ 36" mehkih „ „	7	—	—	—	5	50	7	—
„ 18" „ „ „	—	—	4	40	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	50
„ „ mehkega „ „	—	60	—	50	—	50	—	40
Sena cent	1	90	1	10	1	—	1	5
Slame cent v šopah	1	30	1	—	—	65	—	90
„ „ za steljo	1	—	—	80	—	50	—	60
Slanine (špeha) cent	40	—	34	—	43	—	40	—
Jajec, šest za	—	10	—	8	—	10	—	6

Cesarski zlat velja 5 fl. 55 kr. a. v.

Ažijo srebra 114.65.

Narodno drž. posojilo 62.10.

Loterijske srečke.

V Gradcu 20. maja 1868: **33 45 29 13 23**

Prihodnje srečkanje je 3. junija 1868.